

Order Suworowa

(ros. *Орден Суворова*).

Statut orderu.

Order Suworowa został ustanowiony dekretem Rady Najwyższej ZSRR z dnia 29 lipca 1942 roku. W następnym roku wprowadzono poprawki do statutu odznaczenia.

Order ustanowiono w celu nagradzania korpusu oficerskiego Armii Czerwonej za wybitne sukcesy w dowodzeniu jednostkami wojskowymi oraz perfekcyjną organizację operacji bojowych, w wyniku których zostało osiągnięte zwycięstwo w walkach o wyzwolenie ojczyzny. Order Suworowa posiadał trzy stopnie: I (najwyższy), II, III.

Orderem Suworowa I st. nagradzano dowódców frontów i armii, ich zastępców, szefów sztabów, dowódców związków operacyjnych oraz dowódców rodzajów wojsk (artyleria, siły powietrzne, jednostki pancerne etc.) na poziomie frontu i armii za:

- perfekcyjnie zorganizowaną i przeprowadzoną operację wojskową, w wyniku której doszło do zniszczenia większej ilości jednostek przeciwnika;**
- umiejętnie przeprowadzony manewr okrążenia i zniszczenia większych liczebnie sił przeciwnika z jednoczesnym przejściem jego uzbrojenia i wyposażenia;**
- podjęcie zdecydowanej inicjatywy w wyborze miejsca głównego ataku, w wyniku którego doszło do całkowitego zniszczenia jednostek wojskowych wroga z jednoczesnym zachowaniem zdolności sił własnych wojsk do kolejnego uderzenia.**

Orderem Suworowa II st. nagradzano dowódców korpusów, dywizji i brygad, ich zastępców oraz szefów sztabów za:

- organizację ataku zakończonego zniszczeniem dywizji lub korpusu przeciwnika z wykorzystaniem mniejszych sił własnych oraz pomyślnej współpracy pomiędzy wszystkimi jednostkami wojskowymi;**
- przerwanie fortyfikacji obronnych przeciwnika zakończone okrążeniem i całkowitym zniszczeniem wroga;**
- zdecydowane przerwanie okrążenia z zachowaniem zdolności do walki własnych jednostek wojskowych;**
- perfekcyjnie przeprowadzony atak jednostek pancernych na tyły przeciwnika, co umożliwiło wykonanie zaplanowanej operacji wojskowej.**

Orderem Suworowa III st. nagradzano dowódców pułków, batalionów oraz (od dnia 8 lutego 1943 roku) kompanii, jak również szefów sztabów pułków za:

- organizację walki oraz wybór najlepszego momentu do ataku na większe liczebnie siły przeciwnika ze zniszczeniem wroga;
- przeciwdziałanie atakującym siłom wroga, utrzymanie zajętych pozycji oraz umiejętne przejście do kontrataku.

Order Suworowa nosi się po prawej stronie klatki piersiowej. W pobliżu innych orderów ZSRR order Suworowa mocowany jest w kolejności:

- I st. przed wszystkimi innymi odznaczeniami;
- II st. za orderem Bohdana Chmielnickiego I st.
- III st. za orderem Bohdana Chmielnickiego II st.

Ogólny opis orderu.

Order Suworowa I st. wykonano z platyny w postaci pięcioramiennej wypukłej gwiazdy z promieniami. W środku odznaczenia znajduje się złota okrągła tarcza, pokryta ciemno-szarą emalią. W górnej części tarczy jest widoczna czerwona linia, pod którą został naniesiony napis złotymi literami „АЛЕКСАНДР СУВОРОВ”. Z kolei nad linią, na 12h została umieszczona emaliowana na czerwono mała pięcioramienna gwiazda. W dolnej części kręgu znajduje się laurowo-dębowy wieniec. W środku kręgu został umieszczony wizerunek Suworowa (ze sztychu malarza Utkina wykonanego w 1818 roku).

Napis „АЛЕКСАНДР СУВОРОВ” na orderach II i III st. został naniesiony czerwoną emalią. Emaliowana na czerwono gwiazdka na 12h na odznaczeniach II i III st. nie istnieje.

Rozmiar orderu Suworowa I st. pomiędzy promieniami gwiazdy wynosi 56 mm. Waga platyny w odznaczeniu – 28,995 g, złota – 8,85 g, srebra – 9,2 g. Ogólna waga orderu – 41,8+/-1,8 g.

Order Suworowa II st. wykonany ze złota. Okrągłą tarczę w środku odznaczenia, wizerunek Suworowa oraz wieniec laurowo-dębowy zrobiono ze srebra. Waga złota w odznaczeniu wynosi 23,098 g, srebra – 12,22 g. Ogólna waga orderu – 29,2+/-1,5 g.

Order Suworowa III st. wykonano w całości ze srebra. Ogólna waga odznaczenia – 25,3+/-1,5 g.

Rozmiar orderów Suworowa II i III st. pomiędzy promieniami gwiazdy jest nieco mniejszy i wynosi 49 mm. Na rewersie wszystkich stopni odznaczenia jest widoczna gwintowana śruba w celu przymocowania orderu do munduru.

Historia orderu.

Order Suworowa był pierwszym trzystopniowym odznaczeniem wojskowym oraz zajmował pierwsze miejsce w hierarchii orderów oficerskich. Order Suworowa został ustanowiony w tym samym czasie, co order Kutuzowa (wówczas miał dwa stopnie) oraz order Newskiego (tylko jeden stopień), i miał wyraźny „ofensywny” charakter.

Decyzję o nagradzaniu wyłącznie oficerów podjęto w czerwcu 1942 roku podczas najtrudniejszych walk na południu ZSRR, kiedy wojska radzieckie wycofywały się w kierunku Donu i Wołgi, a Sewastopol był już skazany na zagładę. Ustanowienie nowych „orderów dowódców” odbyło się następnego dnia po ogłoszeniu słynnego rozkazu Stalina nr 227 „Ani kroku do tyłu!” z dnia 28 lipca 1942 roku. Przyszłe sukcesy dowódców Armii Czerwonej trzeba było zachęcać. Dlatego zdecydowano odstąpić od tradycyjnego dla ZSRR systemu odznaczenia, kiedy dowolnym orderem i medalem mógł być nagrodzony żołnierz, oficer lub osoba cywilna.

W dniu 28 stycznia 1943 roku dekretem Rady Najwyższej ZSRR nagrodzono pierwsze 23 osoby orderem Suworowa I st. Odznaczenie nr 1 wówczas otrzymał Marszałek ZSRR Georgij Żukow. W okresie późniejszym wielu dowódców otrzymało ponownie to odznaczenie. Np. trzykrotnie order Suworowa I st. otrzymali Marszałkowie ZSRR Eremenko, Sokołowski, Czujkow i inni. Przewodniczący Państwowego Komitetu obrony oraz naczelny dowódca sił zbrojnych Marszałek ZSRR Stalin został również nagrodzony orderem Suworowa I st. za nr 112. Współpracownicy NKWD oraz kontrwywiadu zostali odznaczeni ponad 20 razy, w tym dowódca głównego zarządu kontrwywiadu „SMERSZ” komisarz 2 rangi Abakumow, komisarz generalny BP (Bezpieczeństwa Publicznego) Marszałek ZSRR Beria, komisarz BP Białoruskiej SRR generał Canawa i inni.

Pośród nagrodzonych orderem Suworowa I st. jest także około 30 generałów i oficerów obcych państw będących sojusznikami ZSRR podczas II Wojny Światowej. Np. dekretem z dnia 18 lutego 1944 roku został odznaczony generał armii USA Dwight Eisenhower „za wybitne sukcesy podczas operacji wojskowych sił anglo-amerykańskich w Afryce Północnej oraz we Włoszech przeciwko wspólnemu wrogowi ZSRR i USA – hitlerowskim Niemcom”. Orderem Suworowa I st. również był nagrodzony generał LWP Karol Świerczewski.

Znane są anegdotyczne przypadki nagradzania obywateli obcych państw orderem Suworowa I st. W lipcu 1956 roku, już wiele lat po zakończeniu Wielkiej Wojny Ojczyźnianej, został odznaczony król Kambodży Suramarit oraz jego syn książę Sihanouk podczas ich wizyty w ZSRR. Trzy lata później, 11 lipca 1959 roku order Suworowa I st. otrzymał ostatni Cesarz Etiopii Haile Selassie.

Pierwsze nagrodzenia orderem Suworowa II st. odbyły się 26 grudnia 1942 roku. Jednym z pierwszych, który otrzymał to odznaczenie był dowódca 24-go korpusu pancernego Południowo-Zachodniego Frontu generał-major Badanow za przeprowadzenie ataku na głębokie tyły przeciwnika ze zniszczeniem dużego lotniska, z którego Niemcy przeprowadzali wsparcie jednostek wojskowych feldmarszałka Paulusa pod Stalingradem. Zniszczono wówczas: ponad 200 samolotów transportowych przeciwnika, 84 czołgi, 106 armat oraz ponad 11 tys. żołnierzy wroga. Za ten heroiczny wyczyn generał Badanow został generał-lejtnantem oraz otrzymał order Suworowa II st. nr 1.

Jako pierwszy w dniu 3 lutego 1943 roku Orderem Suworowa III st. został nagrodzony major Garanin za zadanie wielkich strat dużo liczniejszym siłom przeciwnika, wykorzystując doświadczenie taktyczne. Nagrodę również otrzymali medycy, np. dowódca służby medycznej 1-go Frontu Ukraińskiego generał-lejtnant Ustinow lub główny chirurg wojskowej służby medycznej generał-major Achutin.

Order Suworowa I st. został nadany 391 razy (w tym 1 jednostce wojskowej oraz 2 Akademiom Wojskowym), II st. – 2863 razy (w tym 676 jednostkom wojskowym) oraz III st. nagrody był nadawany 4012 razy (w tym 849 jednostkom wojskowym).

Szczegółowe opisy oraz rodzaje orderu.

Możemy wymienić 2 podstawowe typy odznaczenia.

Typ 1. Odznaka orderu podwieszana na prostokątnej kołodce z czerwoną wstążką. Z tyłu kołodki znajduje się gwintowana śruba w celu przymocowania nagrody do munduru. Odznaczenie noszono po lewej stronie klatki piersiowej.

Typ 2. Dekretem RN ZSRR z dnia 19 czerwca 1943 roku zmieniono regulamin noszenia odznaczenia. Order już nie posiadał dodatkowej kołodki, był mocowany za pomocą gwintowanej śruby na rewersie oraz noszony po prawej stronie klatki piersiowej.

Całość orderu Suworowa I st. powstała z połączenia czterech osobnych części. Pierwszą podstawową częścią jest pięcioramienna promienista gwiazda wykonana w całości z platyny. Na nią po środku przymocowany okrągły złoty medalion pokryty szarą emalią. Trzecią częścią jest złota płaskorzeźba Suworowa umieszczona w centrum odznaczenia. I ostatnią część orderu stanowi mała pięcioramienna gwiazda w górnym promieniu dużej platynowej gwiazdy. Oprócz tego pierwszy typ odznaki zawieszony na prostokątnej kołodce (29,5x20 mm) z czerwoną wstążką, gwintowaną śrubą z tyłu i nakrętką z wybitym

napisem „МОДЕТНЫЙ ДВОР”. Średnica nakrętki 25 mm w typie pierwszym i 33 mm – w drugim. Numer odznaczenia zawsze był wybity ręcznie na rewersie w okolicy dolnego prawego promienia, na 5h.

Typ I – odznaka orderu zawieszona na kołodce.

Na rewersie odznaczenia, w centrum platynowej gwiazdy, znajduje się otwór, przez który widoczna jest wewnętrzna część centralnego złotego medalionu. W otworze centralnym są widoczne trzy wypustki (na 12h, 4h i 8h), przez które przechodzą po jednym nicie mocującym medalion do gwiazdy. W otworze centralnym jest jeszcze jeden nit mocujący płaskorzeźbę Suworowa do złotego medalionu. Kolejny pojedynczy nit znajduje się w okolicy górnego promienia na 12h i utrzymuje małą pięcioramienną gwiazdkę. Napis „МОДЕТНЫЙ ДВОР” wybity tylko na nakrętce kołodki. Typ I odznaczenia jest bardzo rzadki, ponieważ prawie wszystkie ordery były później zamienione na odznaczenia II typu. Maksymalny znany numer - 108.

Typ II – odznaka orderu na gwintowanej śrubie.

Otwór centralny w platynowej gwieździe odznaczenia podzielony został trzema poprzeczkami (na 12h, 4h i 8h), które łączą się w środku, dookoła srebrnej gwintowanej śruby oraz dzielą go na trzy równe segmenty. W poprzeczkach znajdują się trzy nity mocujące, czwarty nit widoczny w okolicy górnego promienia gwiazdy na 12h. Stemplowany napis „МОДЕТНЫЙ ДВОР” dwuwersowy, znajduje się poniżej czwartego nitu na 12h. Minimalny znany numer – 133, maksymalny – 754. W zależności od szczegółów rewersu order możemy podzielić na dwa warianty.

Wariant 1. Średnica otworu na rewersie 25,25 mm.

Wariant 2. Średnica otworu na rewersie 24 mm.

Order Suworowa II st. składa się z dwóch części. Pierwszą, podstawową, częścią jest złota pięcioramienna gwiazda z promieniami. Drugą część stanowi okrągły centralny medalion ze srebra z płaskorzeźbą Suworowa. Oprócz tego odznaczenie posiadało prostokątną kołodkę z czerwoną wstążką (29,5x20 mm) ze śrubą gwintowaną i nakrętką o średnicy 25 mm. Na nakrętce był wybity napis „МОИТЕНЫЙ ДВОР”. Rozmiar nakrętki do drugiego typu orderu wynosił 33 mm. Numer odznaczenia zawsze był wybity ręcznie na rewersie w okolicy dolnego prawego promienia, na 5h.

Typ I – odznaka orderu zawieszona na kołodce.

Na rewersie odznaczenia, w centrum złotej gwiazdy, znajduje się otwór, przez który widoczna jest wewnętrzna część centralnego srebrnego medalionu. W otworze centralnym są widoczne trzy wypustki (na 12h, 4h i 8h), przez które przechodzą po jednym nicie mocującym medalion do gwiazdy. Innych nitów nie używano. Napis „МОИТЕНЫЙ ДВОР” wybity tylko na nakrętce kołodki. Typ I odznaczenia jest bardzo rzadki, ponieważ prawie wszystkie ordery były później zamienione na odznaczenia II typu. Minimalny znany numer – 70, maksymalny – 285.

Bardzo rzadką odmianą I typu orderu Suworowa II jest odznaczenie na kołodce z dodatkowym zapięciem na rewersie.

Typ II – odznaka orderu na gwintowanym słupku.

Otwór centralny w złotej gwiazdzie odznaczenia podzielony został trzema poprzeczkami (na 12h, 4h i 8h), które łączą się w środku, dookoła srebrnej gwintowanej śruby oraz dzielą go na trzy równe segmenty. W poprzeczkach znajdują się trzy nity mocujące. Stemplowany napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” dwuwiersowy, znajduje się poniżej czwartego nitu na 12h. Minimalny znany numer – 411, maksymalny – 2878.

Rzadziej spotykane są odmiany orderu z wybitym ręcznie napisem „МОНЕТНЫЙ ДВОР” lub niestandardowymi poprzeczkami na rewersie.

Order Suworowa III st. został wykonany w całości ze srebra. Brak otworu centralnego na rewersie odznaczenia. Możemy wymienić trzy typy odznaczenia.

Typ I – odznaka orderu zawieszona na kołodce.

Pierwszą, podstawową, częścią odznaczenia jest srebrna pięcioramienna gwiazda z promieniami. Drugą część stanowi okrągły centralny medalion ze srebra z płaskorzeźbą Suworowa. W okolicy górnego promienia gwiazdy, na 12h jest przylutowane dodatkowe zapięcie w celu przymocowania orderu do munduru. Również na rewersie są trzy nity mocujące na 12, 4, 8 h. Oprócz tego odznaczenie posiada prostokątną kołodkę z czerwoną wstążką (29,5x20 mm) ze śrubą gwintowaną i nakrętką o średnicy 25 mm. Na nakrętce widoczny napis wypukłymi literami „МОНЕТНЫЙ ДВОР”. Numer odznaczenia zawsze był wybity ręcznie na rewersie w okolicy dolnego prawego promienia, na 5h. Minima lny znany numer – 180, maksymalny – 865.

Typ II – odznaka orderu na gwintowanej śrubie, dwuczęściowa.

Część orderów Suworowa III st. (typ I) wróciła do Mennicy Państwowej w celu przerobienia na typ II (ze śrubą) zgodnie z dekretem PRN ZSRR z dnia 19 czerwca 1943 roku. Wówczas została zlikwidowana zawieszka i dodatkowe zapięcie na rewersie. Również była przylutowana gwintowana śruba oraz wybity napis „МОДЕТНЫЙ ДВОР”. Na rewersie pozostały również trzy nity mocujące medalion centralny do pięcioramiennej gwiazdy. Minimalny znany numer – 8, maksymalny – 2082.

Typ III – odznaka orderu na gwintowanej śrubie, jednoczęściowa.

W tym typie odznaczenia centralny medalion nie jest osobną częścią. Na rewersie brakuje nitów mocujących. Napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” jest dwuwersowy, wybity powyżej gwintowanej śruby na 12h. Nakrętka ma średnicę 33 mm. Minimalny znany numer – 2142, maksymalny – 12247.

Na rynku kolekcjonerskim bardzo często można spotkać podróbki orderu Suworowa. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybohaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia. Poniżej kilka przykładów kopii orderu Suworowa.

